

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๗

พลังจิต

เราไม่ได้คิดว่า จะได้ถูกเสกสรรปั้นยอให้เป็นครูเป็นอาจารย์สอนคนดังที่เป็นอยู่เวลานี้ นะ เพราะเราเป็นคนนิสัยวาสนาอาภัพ คับแคบตีบตันในทางเดินของตน ไม่ค่อยกว้างขวาง แหละ ไปตีบ ๆ ตัน ๆ คับแคบ เวลาเรียนหนังสือก็ตั้งหน้าเรียนจริง ๆ ไม่สนใจสายแสงจันทร์ เพื่อนฝูงเขาว่าเป็นพระผู้หฤทัย เขาว่าอย่างนั้น เขาถือว่าผู้หฤทัยไม่เที่ยง เที่ยงเฉพาะผู้ชาย พวกผู้ชายพวกเตร็ดเตร่เร่ร่อน พวกบ้า เพราะฉะนั้นเขาถึงให้นามเราว่าเป็นพระผู้หฤทัย เพื่อนฝูงพาไปเที่ยวที่ไหนไม่ไป วันหยุดโรงเรียน เช่นวันพระหยุดโรงเรียน อยากไปดูที่นั่นที่นี้บ้างอะไร ไม่เคยไปกับใครแหละ สุดท้ายก็เลยได้นามว่าเป็นพระผู้หฤทัย พระผู้หฤทัยไปไหนไม่เป็นกับเขาว่า นั้น นั่นละคือตั้งหน้าเรียนจริง ๆ

พอสอบได้ตามความมุ่งหมายแล้วก็ออกเลย ตั้งใจอีกแบบหนึ่ง เวลาเรียนหนังสือก็ตั้งใจเรียนจริง ๆ พอหยุดจากเรียนหนังสือขึ้นเวทีฟัดกับกิเลส ขึ้นจริง ๆ ด้วย ไม่มีกรรมการแยก แหละจะยึดเยื้อเวลาตายไป ใครเก่งก็ให้อยู่บนเวที ใครไม่เก่งก็ให้ตกเวทีไปเลยไม่ต้องเอา กรรมการมาแยก เอากันอย่างหนักขนาดนั้น ตั้งแต่วันออกปฏิบัติไม่ได้ล้มหลวมตามองดูอะไร มองดูแต่หัวใจที่เป็นที่เกิดของข้าศึกอยู่ตรงนี้เท่านั้น

ไม่ได้คิดได้อ่านนะว่าจะมีคนมาเสกสรรปั้นยอให้เป็นครูเป็นอาจารย์ เอากันอย่างนั้น ตลอดไม่มีเวลาว่างจริง ๆ โอ๊ย จึงว่าหนักมากนะการฆ่ากิเลส ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย ในโลกนี้ไม่มีงานใดหนักยิ่งกว่างานฆ่ากิเลส เพราะจะฆ่าให้สิ้นซากนี้ไม่ให้มีเหลือ มันฆ่าเราถ้าเราสู้มันไม่ได้ ก็ให้เราสิ้นซากไปเลย ถ้าเราสู้มันได้ก็ให้มันสิ้นซากไปจากหัวใจเลย เอากันอย่างนั้นแหละฟัดกัน ไปจึงไปแต่องค์เดียว ๆ นี้พูดให้เป็นคติแก่บรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลาย หากในตอนใดที่พอจะเป็นคติได้

พูดถึงเรื่องการปฏิบัติตัวเอง รักษาตัวเองเพื่อความดีงาม ความสงบสุขร่มเย็น ที่ว่าของดี ๆ ตลอดถึงของดีเลิศมีอยู่กับคนทุกคน แต่ไม่มีเครื่องมือเสาะแสวงหาก็กไม่เจอ เหมือนปลาเต็มหนองเต็มบึง ไม่มีเครื่องมือจับ เอามือเปล่า ๆ ไปจับมันก็จับไม่ได้ มันต้องมีเครื่องมือ อันนี้ของดีจนกระทั่งของดีเลิศมีก็จริง แต่ไม่มีเครื่องมือจับก็จับไม่ได้เหมือนกัน เครื่องมือคือ

ธรรม ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นเครื่องมือแต่ละชนิด ๆ

นั่นก็พีดกันละที่นี้กับกิเลส จึงได้ว่าหนักมากจริง ๆ ไม่หนักธรรมดานะ ไม่ได้ลืมหืมตานั่งอยู่ที่ดูอยู่อันนี้ นอนเว้นแต่หลับดูอยู่ตรงนี้ไม่ดูตรงไหนนะ ตามีเหมือนไม่มีไม่ใช่ หูมีเหมือนไม่มี เป็นหูหนวกตาบอดไป ให้หูดีตาดีถ้าจะดีนะ ให้ดีอยู่ตรงนี้ จ่อเข้ามาตรงนี้ สติปัญญาจ่ออยู่ตรงนี้ ความเพียรจ่ออยู่ที่หัวใจ ไปที่ไหนไปองค์เดียว ๆ ทุกข์ยากลำบากแสนสาหัสจริง ๆ นะ จึงว่าลืมหืมไม่ได้เลยในชีวิตของเราเนี่ย เราลืมหืมไม่ได้เลย หนักจริง ๆ

งานการฆราวาสเหี้ยมเรื้อน เราก็เคยเป็นฆราวาสมาถึง ๒๑ ปี จะเต็ม ๒๑ ปี แล้วออกบวช ก็รู้งานหนักก็รู้ว่าหนัก ก็เคยทำมาเหมือนโลกเขา แต่ไม่เคยได้เสียสละชีวิตนะ งานทางโลกมันหนักขนาดไหนก็หนักไป ลำบากก็ลำบาก ทำไม่เสร็จวันนี้ทิ้งไว้ วันหลังมาทำใหม่ต่อ ไม่ปรากฏว่าได้สละชีวิตกับมัน งานนี้ไม่เสร็จก็ตายเท่านั้นไม่เคยมี ไม่ปรากฏในงานใดว่าเราได้ไปมอบชีวิตให้กับมันนะ แต่งานฆ่ากิเลสนี้มอบตายเป็นพื้นไว้เลย พอถึงวาระแล้วก็เอาละ เหมือนนักมวยนี่ เป็นนักมวยเพื่อต่อเป็นพื้นไปเลย พอขึ้นเวที เอาละเป็นระยะอีกแล้วนั้น เป็นพัก ๆ นี่ก็ถึงวาระที่จะเอากันอย่างหนัก อย่างไม่มีเป็นมีตาย ไม่มีกรรมการแยกก็ชกกันหนักเสียจริง ๆ นะ

เกิดมาอยู่กับพ่อกับแม่เราก็ไม่เคย อดนอนอย่างนี้เราก็ไม่เคยอด อดอาหารเราก็ไม่เคยอด แต่เวลาไปบวชได้ทำหมดทุกอย่าง นอนนี้ตื่นพับ ๆ ได้ตามเวลาเป้ง ๆ เลย ดัดเจ้าของขนาดนั้นจนชิน พอรู้สึกตัวนี้ติดฝังเลยทันทีนะ ถ้ามีคนนอนอยู่ข้าง ๆ จะตื่น สมมุติว่าองค์นั้นยังไม่ตื่นเรานอนอยู่ทางนี้ เวลาเราตื่นนอนมันจะติดฝังทันทีเลย องค์กรอยู่ข้าง ๆ คงจะตื่นนอนเพราะมันชิน ฝึกหัดไว้อย่างนั้นเป็นประจำ

จนพรรษา ๑๘ ถึงได้เปลี่ยนใหม่ เปลี่ยนการนอนให้พอรู้สึกได้ ทิศเหนือ ทิศตะวันตก ตะวันออก หัวนอนปลายเท้าแล้วก็ค่อยตื่น มันก็ยังไม่ได้นะ พอรู้สึกนี้มันติดเสียก่อนแล้ว ๆ ฝึกอยู่ปีกว่า ฝึกให้นอนพอรู้สึกแล้วค่อยตื่นธรรมดานะ ธรรมดา อันนี้ในลักษณะนี้ก็ดี ในลักษณะของนักรบถูกต้อง ยกให้ แต่ในระยะนี้ควรจะเป็นอย่างนี้ ที่นี้มาแก้ไขใหม่ให้เป็นอย่างนี้ รู้ทุกทิศทุกทางแล้วค่อยลุก ถึงขนาดนั้นมันยังติดฝัง ๆ ปีกว่า

พอฝึกได้แล้ว ๆ เอาจนกระทั่งตื่นแล้วไม่อยากจะลุก ชี้เกียด เอาอีกแล้วที่นี้ไปอีกแบบหนึ่งแล้ว ไม่พอตื่นะ เวลาแรกตั้งแต่เริ่มบวชเลยนะ ตื่นแบบนี้ฝึกหัด ฝึกหัดนี้ฝึกหัดแบบพอรู้สึกตัวนี้มันจะติดฝัง ๆ ตั้งแต่เรียนหนังสืออยู่แบบเดียวกัน เรียนหนังสือกับออกไปใช้ในภาคปฏิบัติแบบเดียวกันไม่เปลี่ยนแปลงเลย พอรู้สึกตัวนี้จะติดฝัง ๆ เลยไม่นอนซ้ำ ตื่นแล้วไม่ซ้ำ

อีก เป็นความเคยชิน

เรียนหนังสือก็รู้ว่าพนักงานสมองที่ใคร ๆ ก็เรียนเหมือนกันก็คงจะทราบเหมือนกัน เอาจริงเอาจริงจนกระทั่งสมองที่ไม่ทำงาน ก็ไม่หนัก ถ้าไม่ได้มีภาคปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้องก็เรียกว่าหนักนะ ที่นี้พอมีภาคปฏิบัติเข้ามานี้ ภาคนี้ภาคสละตาย ภาคไม่มีเวล่ำเวลา ภาคต่อสู้ ตลอดไม่มีการให้น้ำกัน หนักมาก

เป็นฆราวาสกินทุกวัน กินข้าวไม่เคยเว้น กินทุกวัน นอนทุกวันสบาย ถึงเวลานอน นอนถึงเวลา กิน กิน แต่เวลาออกภาคปฏิบัติแล้วไม่เป็นอย่างนั้น ถึงเวลากินไม่ได้กิน ถึงเวลานอนไม่ได้นอน ไม่ให้นอนไม่ให้กิน ก็วันถ้าไม่ให้กินแล้วเป็นอย่างนั้นนะ มันขาดสะบั้นไปเลย ถ้าว่าอย่า ๆ เท่านั้นหยุดเลย ไม่กล้าฝืนเราได้เลยเพราะเราเคยตัดมันขนาดนั้นแล้ว ว่าหยุดมันก็หยุดทันที มันจะหิวขนาดไหนก็ไม่เลยตาย หรืออย่างมากถึงแค่ตาย ถ้าเรายังไม่ให้กินเป็นฝืนไม่ได้ นี่เรียกว่าฝึกตัวเอง ให้พากันจำเอานะฝึกอย่างนั้นละ

ใจเป็นของฝึกได้ ถ้าฝึกไม่ได้คนเราตีไม่ได้ ชั่วไม่ได้ ชั่วมันก็มีฝึกเหมือนกันนะ นิสัย สันดานมีอย่างหนึ่งและได้รับการฝึกฝนอบรมในทางชั่วอีกมันก็ยิ่งไปใหญ่ นี่ทางดีก็เหมือนกัน หากมีนิสัยดีอยู่พอฝึกให้ดีเข้าไปอีกก็ยิ่งเพิ่ม ถึงเวลากินไม่ได้กิน ถึงเวลานอนไม่ได้นอน ไม่ให้นอน ฝืนกันอยู่ตลอด มีแต่การฝืน ๆ อย่างที่ว่าเทศน์ให้ฟังนี่ การทำความดีมีแต่ฝืนความชั่วทั้งนั้น ๆ ไม่ฝืนไม่ได้ความชั่วมันหนามันแน่น อะอะมันก็ติดกันไว้แล้ว ๆ เราไม่รู้เรื่องของมันชั่ว มันก็ติดกันเรา

โน่นให้เหนื่อมันขึ้นไปแล้วก็รู้ ถ้ายังไม่เหนื่อกันยังไม่รู้ ให้ทางด้านธรรมะเหนื่อกว่า ๆ เข้าไปแล้วจะรู้ฝ่ายต่ำเข้าไปเรื่อย ๆ อันไหนที่เรายังไม่รู้ยอมให้มันข้ามหัวไปก่อน แต่จะข้ามหัวมันให้ได้ แล้วสุดท้ายก็ข้ามหัวมันไปจนได้ ฝึกไปเรื่อย ๆ แล้วก็มารู้หมดกลมาของกิเลสที่มันหลอกลวงสัตว์โลกให้จมอยู่ในวิภวสงสาร ให้หันหน้าเข้าหาพินหาไฟ หันหน้าเข้าสู่ความเกิดแก่เจ็บตาย ซึ่งเป็นไปด้วยกองทุกข์เต็มไปทุกภพทุกชาตินี้ ให้ต่างคนต่างหันหน้าเข้าสู่จุดเดียวกัน ๆ

กิเลสมันกล่อมให้หันหน้าเข้าสู่จุดเดียวกัน ให้เป็นผู้อาจหาญในความเกิดแก่เจ็บตาย อาจหาญในการท่องเที่ยวในวิภวสงสาร อาจหาญในความทุกข์ความทรมานทั้งหลาย ที่เป็นไปกับด้วยความเกิดแก่เจ็บตายนี้โดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว ๆ มันกล่อมไปได้สนิท เรียนให้เหนื่ออันนี้มันก็เห็น ถ้าไม่เหนื่ออันนี้ไม่เห็นที่ว่ามันกล่อมสัตว์โลก นั้นละพระพุทเจ้าจึงท้อพระทัย น้ำพระเนตรไหล ๆ คือสงสารสัตว์โลกน้ำตาาร่วง

เพราะสัตว์โลกไม่รู้จริง ๆ ไม่รู้เนื้อรู้ตัว เหมือนเขาจูงสัตว์เข้าไปโรงฆ่าสัตว์นั้นนะ จูงไป กัดหญ้าไป หยอกเล่นคึกคะนองกันไปยังไม่รู้เนื้อรู้ตัว ทั้ง ๆ ที่ถูกจูงไปจนจะถึงที่ฆ่าอยู่แล้วมัน ก็ยังไม่รู้ตัว ยังคึกยังคะนองยังกัดหญ้าอะไร เล่นหยอกกันไปตามประสาสัตว์ไม่รู้เนื้อรู้ตัว ทั้ง ๆ ที่เขาจะจูงไปฆ่า นั้นละมันกลมขนาดนั้นละ จนกระทั่งถึงที่แล้ว อ้าว สายเสียแล้วหมดทางแก้ ตาย

นี่ก็เหมือนกันมันจูงไปตลอดถึงวันตาย จวนตัวคนเราพอจะรู้เรื่องบ้างแต่มันกลับเป็น สายไปเสียแล้ว อะไรก็ก๊ง ๆ งัน ๆ แข็งขาอวัยวะหูดตาฝ้าฟาง เดินไปมาไม่สะดวก สองขาสามขา ไปแล้ว ไม่ทำด้วยขีสามขา ต่อมาก็สี่ขาคลานกันไปชิมันไปไม่ไหว นี่พอถึงขั้นนี้แล้วแก้ไปเรียกว่าสายไปเสียแล้ว มองดูย้อนหลัง คิดแต่ความหลังที่นี้ละ ความหลังเราเคยเป็นอย่างนั้น ๆ คิด ถึงความหลังแล้วก็สิ้นน้ำลาย คิดไปแล้วก็สิ้นน้ำลาย ๆ คือมันหมดหวัง มีแต่น้ำลาย น้ำลาย เปลา ๆ กลืนไปเฉย ๆ ที่นี้ข้างหน้าก็ไม่มีทางไปแล้ว เราก็คงตายวันใดก็ไม่รู้

ทุกสิ่งทุกอย่างถ้ามีธรรมะเข้าแทรกบ้างก็ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเคยอาศัยมาตั้งแต่วันเกิด จนกระทั่งปานนี้ ผ่านมานานแสนนานได้เท่านี้ปีเท่านี้ปี เราได้ทำอะไรติดเนื้อติดตัวเราไปบ้าง คิดไม่เห็นไม่มี ที่นี้ไปข้างหน้าเราจะเอาอะไรเป็นสมบัติภายในจิตใจ เพื่อพยุงเราให้ได้เบาบาง ในความทุกข์ก็ไม่มี ถ้าผู้มีธรรมะได้คิดบ้างนะตอนนี้ ถ้าผู้ไม่มีธรรมะจนตรอกก็จนไปเลย ตาย ก็ตายไปเลย ทุกข์ไปเลยตลอดไม่มีฝั่งมีฝายแหละ ไม่มีเขตมีแดน ไปอย่างนั้นเรื่อย ๆ ไป นี่ อำนาจของกิเลสมันกลมสัตว์โลก พุดแล้วสลดสังเวชนะ เราไม่ได้พุดเล่น ๆ นี่นะ เราพุดด้วยการปฏิบัติมาจริง ๆ นี่นะ เวลาโง่ก็ยอมรับว่าโง่ ถ้าสมมุติว่ามันฉลาดบ้างจะไม่ยอมรับว่าฉลาด ยังไง แต่เนี่ยเรามันเสียตายมันไม่ฉลาดหลงตาบวนี้ เพราะฉะนั้นถึงสอนให้ลูกศิษย์ลูกหาฉลาด ไม่ได้ เพราะหลงตามันโง่นั้นซิ นี่ละเวลาฝึกกัน

เวลามันหนาแน่นกิเลสนี้เก่งมากนะ ไม่ทันเลยไม่รู้เลยว่ามันเป็นกิเลสนะ มันเป็นข้าศึกต่อ เราตลอดเวลา มัดเรา มัดแข่งมัดขามัดหุมัดตาให้เป็นไปตามทางของมันทั้งนั้น ๆ ทางอื่นไม่เอา ทางด้านธรรมะนี่มันดีทีเดียว นี่สมมุติว่าเราจับไม้อยู่ในมือนี้หลุดมือไปเลย มันดีแรง อำนาจของกิเลสมันรุนแรง แต่ที่นี้เวลาเราฝึกเข้าไป ๆ หลายครั้งหลายหน ตบต่อยหลายหน เหมือนกับนักมวยเขาที่แรกก็ต่อยกกระสอบเสียก่อน เตะกระสอบ เตะนั้นต่อยนี้ไปเสียก่อน ล้ม ลูกคลุกคลาน ครั้นต่อไปก็ค่อยชำนาญเข้า ๆ ต่อมาก็กลายเป็นแชมป์ไม่รู้ตัว

นี่ก็เหมือนกันเราฝึกอบรมตัวเองยากลำบากเราก็อ่อนแอ เพราะเราทนเพื่อความดี สำหรับเรา ไม่ได้ทุกข์ยากลำบากเหมือนกิเลสทรมาณเรานี้ละ นี่เราทุกข์ยากลำบากด้วยการสู้กับ กิเลสต่างหาก เราจะเอาความดีใส่ตัวของเรา มันจะทุกข์ยากขนาดไหนก็ไม่เสียผลเสียประโยชน์

ไปไหน ได้ผลได้ประโยชน์ทั้งนั้น ฟืน ฟืนไปฟืนมาต่อไปจิตก็ค่อยคล่องตัวไป ๆ เรื่อย ๆ ถ้าพูดถึงด้านจิตตภาวนาจิตไม่เคยสงบก็สงบเย็น จิตไม่เคยฉลาดก็ฉลาดขึ้นมาในใจนั้นแหละ ฉลาดขึ้นมาเรื่อย ๆ

พอฉลาดขึ้นมาตรงไหนมันก็รู้แ่งของกิเลสที่ล่องลอยตนเองตรงนั้น ๆ เข้าไปเรื่อย เห็นโทษของมันเรื่อย ก็ยิ่งพิตเจ้าของเข้าไปเรื่อย ๆ ต่อไปอีกจ้ำจี้จี้ ๆ มองเห็นละอูบายใจของกิเลสมันเคยล่องลอยสัตว์โลกมีเราเป็นสำคัญ มันก็ทันกัน ๆ เอาให้มันเสียเสียหมดเลยไม่มีอะไรเหลือ กิเลสตัวไหนจะมาหลอก ที่นี้โลกที่ว่าเป็นกงทุกซ์ ๆ อันใดพาให้ทุกซ์ มันมองหาอะไรก็ไม่เห็น ดินเป็นดิน น้ำเป็นน้ำ ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ ภูเขาทั้งลูก ดินฟ้าอากาศ เขาก็เป็นสภาพของเขาอยู่ เขาไม่เห็นว่าเขามาเป็นข้าศึกต่อเราเหมือนกับกิเลสเป็นข้าศึกต่อเราตลอดเวลา นั้นเอาตรงนี้

พอตัวนี้มันมันเสียลงไปแล้วอันไหนมากวน ที่นี้มีไหม ไม่มีเลย นั้นละท่านว่าบรมสุข เพราะไม่มีพวกบรมทุกซ์มาก่อกวน กิเลสก่อกวนเรื่องให้เป็นมหันตทุกซ์ ได้รับความทุกซ์มาก เพราะกิเลส พอฆ่ากิเลสให้มันเสียลงไปแล้วหมด นั้นละพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกท่าน ท่านสิ้นทุกซ์คือสิ้นกิเลสสาเหตุให้เกิดทุกซ์ สิ้นไปจากหัวใจแล้วแสนสบาย ๆ นี่พระพุทธเจ้าสลับ ๓ หน ทรงฝึกทรมานพระองค์ยากหรือไม่ยาก ลำบากไหมพึงช้

เราเพียงล้างมือเปิบเฉย ๆ ก็ยังลำบาก ชี้เกียด เอามือล้างลงไปในถ้ำในจานในชามก็จะร้องห่มร้องไห้ชี้เกียด มือล้างลงไปในบาตรก็ชี้เกียด อย่าไปกุสลาให้พระแบบนั้น ตายทิ้งให้แมลงวันไป กุสลา ธมฺมา ให้ แมลงวันไม่อดละ เราฝึกเราให้อย่างนั้นช้ ถ้าไม่ดีให้แมลงวันมันไปกุสลาเอา อย่าให้ธรรมท่านไปกุสลาเลย เพราะยังมีชีวิตอยู่มันก็ไม่สนใจในธรรม ชี้เกียดทางด้านธรรมะ ชี้เกียดทำความดี ครั้นเวลาตายแล้วจะให้พระไปกุสลามาคาหาอะไร ก็ต้องให้แมลงวันช้มา กุสลา ธมฺมา มันตายแล้วมันไปไหนนาไอ้ นี้ให้ว่าอย่างนั้นช้ นี้วิธีฝึกเจ้าของ

นี่ก็พูดถึงเรื่องที่ได้ออกปฏิบัติมา สิ่งไม่เคยทำได้ทำนะ ในชีวิตนี้เรียกว่าทำสิ่งไม่เคยทำนี้มากต่อมาก อย่างที่ว่ามานี้อยู่เป็นฆราวาสไม่เคยทำ แต่ไปบวชแล้วได้ทำไปหมด เอาจนจะเป็นจะตายหายใจแขม่ว ๆ บางทีเดินไปบิณฑบาตในหมู่บ้านเขา ไม่ถึงหมู่บ้านนะมันก้าวไม่ออกเพราะไม่ได้ฉันจ้งหันเสียตั้งหลาย ๆ วันมานานแสนนาน หกวันเจ็ดวันฉันเสียวันหนึ่งแล้วหายเจียบ หกวันเจ็ดวันฉันเสียวันหนึ่งหายเจียบ หายเจียบไปเป็นเดือน ๆ เมื่อนานเข้า ๆ มันก็อ่อนลง ๆ เดินจงกรมไม่ได้ก็ตลบนะชาก้าวไม่ออก บางทีก็ลงนั่ง บางทีก็ยืน มันเดินไม่ได้นานแหละมันเหนื่อยเพลีย

แต่สำคัญที่จิตไม่ได้เป็นไปตามกันนะ ร่างกายอ่อนเพลียเท่าไรจิตนี้ยิ่งดีขึ้น ๆ เหมือนจะเหาะเหินเดินฟ้า สว่างจ้าอยู่ภายในหัวอกนี้ มองดูอะไรมันจ้า ๆ นี่ละอันตัวพาดังพาดูดีให้อุดอาหาร เพราะอดอาหารเท่าไรยิ่งภาวนาดี ยิ่งเด็ดยิ่งเดี่ยว ยิ่งสว่างกระจ่างแจ้ง เพราะฉะนั้นจึงไม่เห็นข้าวเป็นของสำคัญยิ่งกว่าธรรม เห็นข้าวเห็นอาหารการกินยิ่งกว่าธรรมแล้วไปไม่รอดถึงวาระที่จะตัดกันต้องตัด ถึงวาระที่จะปล่อยสิ่งเหล่านี้ต้องปล่อย เอาให้หนักมือ ๆ เดินไป ๆ นี่ไซ้ชดโชเช

เป็นฆราวาสไม่เคยทำ แต่เวลามาเป็นพระแล้วได้ทำเอาอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทำจนกระทั่งท้องเสีย ท้องนี้ถ่ายหมดไม่มีอะไร ทางแพทย์เชื่อว่ามันไม่มีอะไรย่อยมันก็มาย่อยเจ้าของเองใส่เลยเสีย เราไม่ได้สนใจกับไส้กับพุง สนใจแต่ธรรม มันจะเป็นอะไรก็เป็น สุดท้ายฉันจึงหันแล้ววันนี้พอดอนบายท้องร้องโก๊กแก๊ก ๆ พอดตกกลางคืนมาเวลาเสื่อออกหากินมันมักจะไปถ่ายตอนนั้น ตอนเวลาเสื่อหาญนั้นนะ เวลาเสื่อกลัวมันไม่ถ่ายนะ พอดตกมาแล้วโก๊กแก๊ก ๆ เอาละนะถ่าย กลางคืนบุกไปในป่าไปถ่าย ทำส้วมเล็ก ๆ ไว้ ส้วมก็ส้วมอยู่บนก้อนหินนั้นถ่ายใส่ก้อนหินเลย เวลาเสื่อหาญก็ไปละ นั่งอยู่ไม่ทราบเสื่อจะโดดมาตะปบหัวเมื่อไรก็ไม่รู้ ก็มันอยู่ในป่าเสื่อนี่

ทรมานใหม่พิจารณาซิ ทุกข์แสนทุกข์ทรมาน ในโลกนี้เหมือนที่เราเป็นผ้าขี้ริ้วอันเดียว ไม่มีคุณค่าอะไรเลย โลกเขาอยู่ด้วยความผาสุกความรื่นเริงบันเทิง แต่เราอยู่ด้วยความทุกข์ความทรมาน แต่หัวใจไม่เป็นนะ นี่เราพูดถึงเรื่องความทุกข์ความทรมานภายในร่างกายซึ่งเป็นเครื่องสนับสนุน จะให้ใจดีต้องตัดทางร่างกายลง มันมีกำลังมากมันคิดมันคะนองมันคิดมากยุ่งมาก ถ้ากินข้าวเข้าไปมาก ๆ แล้วมันมีกำลัง ธาตุชั้นธมีกำลังมันดีด ๆ ธาตุชั้นธดีดก็คือกิเลสดีด แล้วธรรมะก็อ่อนลง ๆ เมื่อตัดทางนี้ลงไปธรรมะก็ก้าวออก ๆ นั่นมันเห็นกันอยู่ชัด ๆ อย่างนั้น จึงกล้าทำดีทุกคนเมื่อทำลงไปเห็นผลเห็นประโยชน์แล้วทำไมจะไม่ทำ

นี่การอดอาหารเพื่อการภาวนาเป็นเครื่องสนับสนุนได้เป็นอย่างดี สำหรับนิสัยที่ชอบหรือที่ถูกในทางนี้ แต่เราไม่ได้หมายถึงว่าเป็นทุกคนนะ เช่นบางรายอดนอนดี บางรายอดอาหารดี ผ่อนอาหารดี อย่างนี้ก็ให้ปฏิบัติไปตามนั้น ถ้าทางไหนดีตามนิสัยของใครท่านมักจะหนักทางนั้นละมาก เช่นอดนอนดีท่านมักจะอดนอนเรื่อย ๆ เพราะได้ประโยชน์ ถ้าผ่อนอาหารดี อดอาหารดี ท่านมักจะผ่อนจะอดเรื่อย ๆ เพราะมันก้าวเร็ว ๆ เร็ยลัดเข้าไปเรื่อย ๆ เร็ยลัดเข้าไป ๆ ก็ถึงจุดหมายได้ง่ายซี

ที่นี้ความทุกข์มันทุกข์ ทุกข์แสนสาหัสจนก้าวขาไม่ออก แต่แทนที่มันจะเป็นไปด้วยกันกับใจ ใจกลับเป็นคนละโลกนะ ใจนี้สว่างกระจ่างแจ้ง สว่างผ่าเผย มองดูแล้วกระหึ่มยืมย่อง

อัศจรรย์ใจตัวเอง ฟังซิ ทั้ง ๆ ที่ธาตุก้าวม้ออกชาก้าวม้ออกนะ ทางใจเป็นอย่างนั้น นั่นละที่ทำให้ท่านฝัน ทุกข์แสนสาหัส ไปอยู่ในป่าในเขาเสือจะเอาไปกินเมื่อไรก็ไม่รู้ เราไปหาแต่ที่อย่างนั้นด้วยนะ ที่ไหนไม่กลัวภาวณาไม่ดี แน่ะ มันหากเป็นในตัวเองนั่นละ มันหากรู้เจ้าของตนเองนะ

ที่ไหนไปอยู่สะดวกสบาย กินได้นอนหลับสบาย มีแต่กิเลสขึ้นตีหัวเอา ๆ มันโมโหกิเลสจะมาตีหัวเราอะไรนักหนา เราตีหัวกิเลสบ้างไม่ได้หรอก นั่นละที่นี้อด พัดกันทรมาณกัน ไปหาอยู่ในป่าในเขาที่เสือชุม ๆ บางที่เดินจงกรมอยู่มัน อาว ๆ ขึ้นข้าง ๆ โถ มาแล้วอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่มาแล้ว ตัวสั้นเลยนะอาจารย์ใหญ่มา มันไม่กลัวพระพุทธรูปเจ้ามันกลัวเสือก็ต้องเอาเสือเป็นอาจารย์ซิ นั่นพัดกันตรงนั่นละ มันชอบอย่างนี้

พอเสียงเสือกระหึ่ม ๆ ทางนี้มันหมอบนะ หมอบเข้าสู่ธรรม หาที่เกาะที่ยึด เราก็บีบเข้าหาธรรมซิ บีบเข้าหาธรรม จนกระทั่งเข้าแนบสนิทกับธรรม เสือจะร้องจะครางไปไหนมันไม่สนใจแล้วที่นี้นะ ได้ที่เกาะแล้วที่ยึดแล้ว ใจแน่วหนามันคงปิ้ง ๆ จากนั้นก็อาจหาญจนออกแสงแพรวพราว ๆ โน่นละ เอ้าที่นี้อะไรมาไม่กลัวเลย นั่นเห็นประจักษ์อยู่ต่อหน้าต่อตา ขณะก่อนนั้นมันกลัวเสียจนตัวสั่น ขณะนี้มันกล้าหาญเสียจนตัวสั่น ไม่มีอะไรจะทำลายได้จิตดวงนี้ เห็นไหมล่ะ

การที่จะฝึกทรมาณต้องรู้เรื่องของเจ้าของ ใครรู้เรื่องใครได้ผลในทางไหนต้องหนักในทางนั้น ๆ สำหรับเรานั้นคนอาภิวาสนา นักทางอดอาหารนี้หนักมากจริง ๆ เอาจนกระทั่งชาวบ้านเขาแตกบ้านไปดู เราไม่รู้เจ้าของจะตายชาวบ้านเขารู้ เขาตีเกราะประชุม ตีกลองประชุม ตีเกราะประชุม เคาะก๊อก ๆ พวกลูกบ้านมาประชุม

ใคร ๆ ว่ายังงี้ ใครเห็นวายังงี้ พระองค์นี้ที่มาอยู่บ้านเราเวลานี้ มาได้หลายเดือนแล้วนะ พระองค์นี้มาอยู่ที่นี้ ตั้งแต่มาไม่ได้เห็นมาบิณฑบาต หกวันเจ็ดวันด้อม ๆ มาสักวันแล้วหายเงียบ ๆ หายมาอย่างนี้ตลอด ท่านไม่ตายแล้วหรือ พวกเรากินวันหนึ่งสามมื้อสี่มื้อมีอย่างทะเลาะกันได้ ทะเลาะเพราะไม่มีอาหารกิน มันกินข้าวเปล่า ๆ ไม่ได้มันทะเลาะกัน นี่ท่านไม่เห็นกินเลยนี่ท่านไม่ตายแล้วหรือ ผู้ใหญ่บ้านถามลูกบ้าน ถ้าท่านไม่ตายท่านไม่โมโหโงโงอยู่หรือไปดูซิ

เราก็มองไม่เห็นเกิดมาพระไม่กินข้าว เขาก็พูดขนาดนั้นละ เราก็มองไม่เห็นพระไม่กินข้าว ฟังเห็นนี่แหละ ลองไปถามท่านดูซิ แต่มีข้อแม้อันหนึ่งนะเขาก็ฉลาดพูดอยู่ เวลาจะไปต้องระวังนะพระองค์นี้ไม่ใช่พระธรรมดาณะ พระองค์นี้เป็นมหานะเขาว่า แล้วไปเดี๋ยวท่านจะเขก

หน้าผากเอานะ ไปสู่อ่านไม่ได้ท่านจะเชกหน้าผากเอานะให้ระวังนะ ถ้าเป็นพระธรรมดาเราก็พอจะพูดอะไรต่ออะไรกันได้ นี่ท่านเป็นมหาเสียด้วยท่านทำอย่างนั้นนี่นะ เราไปว่าสู่มสู่มสู่มสู่มสู่มไม่ได้นะเดี๋ยวท่านจะตีหน้าผากเอา เขาเตือนลูกบ้านเขา มากี่เอาจริง ๆ หลังไหลกันมานี้ไอ้โฮ

นี่มาอะไรนี่ จะมาแห่พระเวสสันดรเข้าเมืองหรือ อาตมาไม่ใช่พระเวสสันดรนะ ไม่ใช่ ๆ อย่างนั้นมาอะไร เขาก็มาเล่าตามเรื่องนี้แหละให้ฟัง มันก็มีอยู่สองจุด จุดหนึ่งว่าท่านไม่ตายแล้วหรือ ถ้าท่านไม่ตายท่านไม่โมโหโทโสอยู่หรือ พอเขาพูดจบลงเราก็มีอยู่สองจุดเราก็ถามแล้วเป็นยังไงตายแล้วยังละ เอ๊ ก็ไม่เห็นท่านตาย ท่านยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ ไม่เห็นมีอะไรน่าตายแล้วเป็นยังไงโมโหโทโสอยู่ไหม ก็ไม่เห็นท่านโมโหโทโส ท่านยิ้มแย้มอยู่ตลอดเวลา

เอาละให้เข้าใจนะ การอดอาหารนี้อาตมาอดไม่ใช่เพื่อฆ่าตัวเองนะ อดเพื่อฆ่ากิเลส ซึ่งมันฆ่ายาก กิเลสนี้มันอยู่ภายในหัวใจนี้ ต้องใช้การอดอาหารช่วย แล้วความโมโหโทโสก็เป็นกิเลส จะโมโหโทโสไปหาประโยชน์อะไร มีเท่านั้นหรือ มีเท่านั้นแหละ ไป โล่งกลับ ยังไม่ถึง ๑๐ นาทีนะโล่งกลับ นั่นหนักไหมเจ้าของไม่รู้เจ้าของจะตาย จนคนอื่นเขารู้ ตีเกราะประชุมไปดูเราว่าเราตายแล้ว หนักหรือไม่หนักพี่น้องทั้งหลายพิจารณาซิ

เราไม่นึกนะว่าเราจะได้อุถูกเสกสรรปั้นยอว่าเป็นครูเป็นอาจารย์สอนใคร ๆ อย่างนี้ เราสอนแต่เราคนเดียว ๆ ไปที่ไหนก็ตามไม่เคยเทศน์นะ ไม่เทศน์ให้ใครฟังทั้งนั้น ใครมาหามาติดต่อก็ว่าเทศน์ไม่เป็น ว่าไปเรื่อย เทศน์เป็นแต่เทศน์เจ้าของนี้ว่ายังงี้เลยก็ได้นี่ แต่เราไม่พูดเข้าใจไหม เวลานี้กำลังเทศน์เจ้าของไม่เทศน์สอนใคร เทศน์สอนเจ้าของแก่เจ้าของ แต่คำนี้ไม่พูด ต้องเป็นเคล็ดลับใช้ใหม่ละ ต้องเป็นเคล็ดลับ อันนี้ไม่พูดแหละ เขามาหาก็ว่าเทศน์ไม่เป็น อาตมาเทศน์ไม่เป็น ไปปากันกลับเสีย โล่งแตกฮือ ๆ เทศน์ไม่เป็นเทศน์ให้คนอื่น เทศน์ให้เจ้าของนี้เดี๋ยวนี้ เวลานี้กำลังเทศน์เจ้าของ มันยังไม่ตกไม่แตกเรื่องราวอะไร ปัญหายังมีเต็มอยู่ที่นี่จนกระทั่งพ่อแม่ครูอาจารย์มันมรณภาพ ที่พูดนี้เข้าป่าตลอดนะเป็นเวลา ๙ ปีเต็ม ๆ ตา หู จมูก ลิ้น กาย มีเหมือนไม่มีไม่ได้ใช้ ใช้เฉพาะจิตนี้อย่างเดียว ทุกข์มากแสนสาหัส จึงว่าลืมไม่ได้เลย

ในชีวิตของเราที่เราลืมไม่ได้จริง ๆ เราหนักมากจริง ๆ ถ้าสมมุติว่ากิเลสยังอีก ๒ ตัว เราคงตายให้มัน สมมุติว่าสู้กันนะ ว่ากิเลสมันตายไปหมดแล้ว อะไร ๆ ตายหมดแล้ว ยังเหลือนมัน ๒ ตัวนี้จะสู้กับมันได้ไหม หมอบกราบมันไปไรวะ สู้ไม่ได้หมดกำลังแล้ว แต่อันหนึ่งมันคงไม่กราบนะ เอ้า มาให้โคตรมึงมาอีกจะวางั้นนะ กูจะฟัดหัวมัน

คิดดูซิเหมือนเขานักมวย เป็นนักสู้ไม่ถอย เราเตะไปเขาเตะรับ เขาเราเจ็บแล้ว ศอกกัด

เขา คอกเขาก็งัดกลับคืนมานี้ คอกเราเสียแล้วหมัดตีไปเขาตีหมัดเราเสียไปเรื่อย อะไรก็เสียไปเรื่อย สุดท้ายเขาต่อยเราล้มทั้งหงายลงไป ไม่มีอะไรสู้เขายังเหลือแต่ปากนี้ ด่าแม่มันยังได้ นั่นถึงเรียกว่านักสู้ซิ มันต้องเป็นอย่างนั้นนักสู้

สู้กับกิเลสไปอ่อนข้อได้หรือ ถึงเวลาเด็ด ๆ จริง ๆ ไม่ได้เอามาพูดเล่น ๆ นะ เด็ดจริง ๆ ชีวิตไม่มีความหมายนะ ไม่มีจริง ๆ ชีวิตนี้ มีตั้งแต่ เอ้า มึงไม่ฟังกูฟังเท่านั้น ขึ้นกูมึงนะเวลา มันเด็ด ๆ นะ นี่ธรรมชาติประเภตเด็ดต้องมีกูมีมึงกับกิเลส ไม่ได้กูมึงกับใครแหละ เอ้า ไม่กูก็มึง มีสองเท่านั้นแหละ กรรมการไม่ต้องมาแยก ชัดกันนี้โอ

เราก็เห็นคุณค่าเรื่องความพอกความเพียรที่ขนาดนี้เราก็ไม่เคยทำในชีวิตของเรา อยู่ทางโลกเราก็ไม่เคยหนักขนาดนี้ แต่เราก็มมาทำอย่างนี้แล้วมันก็คุ้มค่า หาที่ดำเนินความเพียรไม่ได้ นอกจากอย่างทุกวันนี้พิจารณาย้อนหลังจนเกิดความแปลกประหลาด ท้อใจแล้วเกิดความกลัวนะ โอโหขนาดนั้นมันก็ทำได้ โอโหขนาดนั้นมันทำได้ คือทุกวันนี้ทำไม่ได้ตายเลยว่างั้นเถอะนะ แล้วมันคิดย้อนหลัง โอโหขนาดนั้นมันก็ทำได้ ขนาดนั้นทำได้

ทำได้จริง ๆ นี่ นั่นเวลามีกำลังวังชา นั่งภาวนาฟาดเสียจนกันแตกเลอะหมดเลยฟังซิ นี่ นั่งภาวนาจนกันแตก นั่งตลอดรุ่ง ๆ หามรุ่งหามค่ำ หลายคืนต่อหลายคืน หลายวันต่อหลายวัน เข้าไป ที่แรกมันก็ไม่แตกนั่งที่แรก นานเข้า ๆ นั่งไม่หยุดไม่ถอยกันมันก็พอง พอพองแล้วก็แตก กลางวิากลางวันได้นั่งผ้าอาบน้ำ ไม่งั้นไม่ได้นะมันเลอะหมดจริง ๆ ขนาดนั้นแหละ นั่ง เอ้า จะแตกก็แตกซินะ

พอถึงวาระแล้ว วันนี้เอานะ นี่หมายถึงจะนั่งตลอดรุ่งนะ เอานะ กันไม่มีความหมายเลย มันจะแตกไปไหนก็แตกไม่เคยสนใจกันเลย มองดูตั้งแต่กิเลสตัวไหนมันจะหยากก่อน เรากับกิเลสตัวไหนจะหยากก่อนกัน ตัวเราหรือตัวเขา ฟัดกันเลย ไม่ได้สนใจกับกันแตกนะ แต่เวลาลูกออกจากที่มาแล้วมาฉันทันทีนี้ นั่งขัดสมาธิไม่ได้นะ ต้องนั่งพับเพียบ

ตอนนั้นเราไม่สู้เข้าใจไหม เราสู้กับอาหารในบาตรต่างหาก เราไม่สู้กับกิเลสตอนนั้น นั่งนี้ยังไม่ถึงไหนนะ พลิกมันเจ็บ เจ็บกันเจ็บเป็นกำลัง ก็มันเลอะหมดแล้วนี่ มันแตกแล้วนี่ ที่แรกมันไม่แตก ครั้นต่อมานานเข้า ๆ นั่งไม่ใช่คืนหนึ่งคืนเดียว ตั้งเก้าคืนสิบคืนแต่ไม่ติดกันนะ เว้นสองคืนบ้างสามคืนบ้าง เราปกติก็นั่งนานอยู่แล้ว เวลานั้นก็ไม่ให้มีข้อแม้ใด ๆ เช่นปวดหนักปวดเบา อยากถ่าย ๆ ไปแล้วเราจะล้างไม่ได้หรือ ล้างไม่ได้อย่าอยู่ให้หนักศาสนา ตายเสียดีกว่า เพราะฉะนั้นจึงไม่มีข้อแม้ เว้นแต่ปวดหนัก เว้นแต่ปวดเบา

เวลามันจะตายมันจะออกช่องปวดหนักปวดเบาละซีใช้ไหม โอ้ย ปวดหนัก โอ้ย ปวด

เบา นุ่น มันจะออกช่องนั้น ไม่ให้มันออก เอ้าออก ๆ เลย ให้มันออกทางเดียวคือ เมื่ออันไหน จะออก ๆ เลยให้ลู่ไปถ่ายนี้ไม่มีทาง แต่มันก็ไม่เคยเป็นนะ เอาจริง ๆ แหละถ้างได้ขนาดนั้น แล้วไม่ถอยจริง ๆ นี่ ตั้งแต่ชีวิตยังสละได้ทำไมเรื่องปวดถ่ายแค่นี้สละไม่ได้มีอย่างเหอ แต่มัน ก็ไม่เคยปวดถ่ายนะ

เรื่องปวดเบาที่ไม่ละเพราะจิวรมันเปียกหมด เปียกเหมือนเราซักผ้าจริง ๆ นะไม่ใช่ ธรรมดา เปียกเหมือนซักนี้ เปียกหมดตัวเลยเพราะมันจะตาย มันไม่ใช่เหงื่อละเขาเรียกยาง ตาย ภาษาภาคอีสานเขาเรียกยางตาย อันนี้มันจะไปปวดเบาที่ตรงไหนเหงื่อมันออกหมด ส่วน หนักละมันอาจเป็นได้แต่นี้มันก็ไม่เห็นเป็นอะไรนี่ เป็นก็เอาจริง ๆ นี่ขนาดนั้น เวลานั่งธรรมดา นั่งฉันจ้งหันนี้ได้พลิก เพราะตอนนั้นเราถือเป็นธรรมดาเราไม่ได้สู้ เหนื่อยทางนี้ก็พลิกมาทางนี้ ๆ เสีย พลิกสองหนสามหนกว่าจะฉันจ้งหันอิมนะ แต่พอก้าวขึ้นสู่เวทีแล้ว เอานะเท่านั้นพอ เรื่องเหล่านี้ไม่มีความหมาย

ถ้าหากเอาอันนี้มาเป็นอารมณ์อยู่ก้าวไม่ออกไปไม่ได้ อันนี้ต้องหมดโดยสิ้นเชิงไม่มี เหลือเลย มีแต่เอาหนาเท่านั้นพอแล้ว พัดกันเลย เป็นอย่างนั้นมาประจำ ๆ ถึงไม่นั่งตลอดรุ่งก็ ภาวนา สี่ห้าชั่วโมง นั่งสี่ห้าชั่วโมง ๆ เป็นธรรมดา ธรรมดา เดินจงกรมก็ฟาดตั้งแต่ฉันจ้งหัน เสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาปิดกวาด เป็นยังงิฟงซี มันไม่ได้คำนึงคำนวณนะว่าเข้าสายบายเย็น มีแต่กิเลสกับธรรมหมุ่นกันอยู่อย่างนี้ ใครเก่งอยู่บนเวที ใครไม่เก่ง เอ้า ตกเวทีเท่านั้น เมื่อเป็น เช่นนั้นแล้วจะไปย่อหย่อนกันได้ยังงิ ย่อหย่อนกันไม่ได้ มันต้องพัดกันเต็มเหนี่ยวละชิ

หนักมากจริง ๆ ได้ ๙ ปีแล้วเราหนักจริง ๆ นะ แต่มันสำคัญที่ใจนี้มันไม่ถอย อันนี้ที่ นำชมอันหนึ่ง ถ้าถอยกรุดแล้วเสร็จเลยนะ อันนี้มันจะหนักขนาดไหน ๆ จิตไม่เคยถอยเลย จิต นี้มันดิ่ง ๆ หมุ่นตัวเลย กำลังจิตเป็นสำคัญมาก สรุปลงแล้วลงมาสู่กำลังจิต พลังจิตเป็นสำคัญ ความมุ่งมั่นเราจะให้เป็นอย่างนั้น ๆ นี่เป็นสำคัญ และพลังของจิตที่หนุนของมันเป็นสำคัญ มาก อะไรเอาไว้ไม่อยู่แหละ จะเอาพลังของจิตให้ถอย ถอยไม่ได้นะ ฟุง ๆ เจ้าของจะตายมัน ยังไม่ถอย คิดดูซิว่าสู้เขาอะไรไม่ได้ก็ยังเหลือแต่ปากมันยังด่าแม่เขาได้ ก็คือว่าอันนี้มันยังสู้ได้ ความหมายว่าอย่างนั้น

อันนี้ก็เหมือนกัน กำลังอะไรมีพัดมันตลอด หมดลมหายใจแล้วถึงจะหยุด จนกระทั่ง พ่อแม่ครูอาจารย์มันมรณภาพ แต่ก่อนเราไม่เคยคิดนะว่าใครจะสังเกตสังกาเราอยู่ ว่าเราเป็น พระเช่นไร เรา ปฏิบัติยังงิต่อยังงิ ไม่เคยสนใจกับใครนอกจากดูตัวเองสนใจเจ้าของตลอด เวลาเท่านั้น เวลาไปเที่ยวก็ออกองค์เดียว ๆ ตลอด ที่นี้พ่อพ่อแม่ครูอาจารย์มันมรณภาพ พระ เกาะพีบเลยนะพระอันดับแรกนะ ไม่มองเห็นตัวเลย ไม่ทราบมาจากทิศใดแดนใด รุมเหมือน

เขาไปล่าเนื้อ กูตายที่นี้มันยังงิงนักหนาที่นี้

แต่ก่อนเราไม่เคยคิดนี้ มันไม่มีที่เกาะละชิ พี่บ ๑ อยู่กับพระกับเถรมาตั้งแต่พ่อแม่ครูจารย์มันมรณภาพจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๙๓ นะท่านมรณภาพ พ.ศ. ๒๔๙๘ ช่วงนี้ละช่วงพระรุมละ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๙๓ ไปจนกระทั่งถึง พ.ศ. ๒๔๙๘ ออกจากนั้นก็พาโยมแม่บวช ลงไปจำพรรษาที่จันทน์ จากนั้นก็ประชาชนรุมละนะ พอเอาโยมแม่ไปบวชแล้วก็เหมือนกับผูกมัดแม่ไว้แล้วลูกไม่ต้องมัดมันก็อยู่เอง เหมือนวัวเหมือนควายนั่นผูกแม่ไว้เท่านั้นลูกไม่ต้องผูกมัดแหละมันอยู่เองใช้ไหม อันนี้ก็เอาแม่ผูกไว้แล้ว ลูกมันอยู่เอง นั่นละคนถึงเข้าติดเกาะติด

ไปทางเมืองจันทน์ ได้เทศน์ออกสังคมก็ไปเทศน์ที่เมืองจันทน์ เทศน์เหล่านั้นก็เทศน์แต่ไม่ได้อะไรนัก เมืองจันทน์นี้ โห เหนียวแน่นมากนะ ศรัทธาสาคัญมากนะ วันเสาร์ วันอาทิตย์ วันพระนี่คนเต็มอยู่นู่น สถานีทดลอง ไปฟังเทศน์เต็มอยู่ เขายังมาพูดอวดท่านพ่อลีเสียด้วยนะ เขาไม่รู้ว่าเรากับท่านพ่อลีคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไร เขาไปแล้วก็เอามาคุยไม้กับท่านพ่อลี ท่านพ่อลีท่านอยู่วัดป่าคลองกุ้ง ท่านพ่อเตี้ยวันนี้ได้พระองค์สำคัญขององค์หนึ่งแล้ว มาอยู่ที่วัดสถานีทดลองสำคัญของไรท่านก็ว่าชิ ความจริงคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไรเขาไม่รู้ เขาว่า ท่านอาจารย์มหาบัว อ้ายเทศน์น้ำไหลไฟสว่างไปเลย ว่าอย่างงั้นแล้วก็คุยให้ท่านฟังนะ มันต้องอย่างงั้นชิ เวลาท่านตอบมันต้องอย่างงั้นชิ ความจริงรู้กันมาตั้งแต่เมื่อไร เขาจะไปรู้อะไร เพราะฉะนั้นถึงมาพูดคุยไม้ให้ท่านฟัง ท่านก็อดหัวเราะไม่ได้ ท่านก็ มันต้องอย่างงั้นชิ ท่านก็ว่าเท่านั้นละ

นี่พูดถึงเรื่องเกี่ยวข้องกับสังคมนะ ๒๔๙๘ ละประชาชนญาติโยมนี่หนาขึ้น ๑ เรื่อย ๑ จนกระทั่งทุกวันนี้ ทั้งพระทั้งเถรทั้งประชาชน เราหมดกำลังแล้วเดี๋ยวนี้ มีแต่ความวิตกวิจารณ์ถึงลูกถึงหลานบ้านเมืองของเรา ถ้าใคร ๑ ไม่มีชื่อมีแป ไม่เอาธรรมไปเป็นข้อบังคับบัญชาแล้วจะฉิบหายนะ จะล่มจมจะเสียทำให้กิเลส ความฉิบหายวายปวงจะไหลเข้ามาสู่ตัวของเรา ความสง่าราศีจะหมดไป ๑ มีแต่กิเลสมันเอาไปถลุงหมด ธรรมะภายในจิตใจไม่มีเหลือก็หาความเป็นสง่าราศี หาความเป็นศักดิ์ศรีตั้งงามไม่ได้แล้ว ถ้าเราไม่ได้สนใจปฏิบัติตัวของเราตั้งแต่บัดนี้ไป

เพราะธรรมเป็นเครื่องประดับให้สดสวยงดงาม ไม่มีอะไรสง่างามยิ่งกว่าธรรม นี่ละความประพฤติของเราทั้งหลายทั้งชายจะเป็นผู้มีคุณค่า เงินทองข้าวของมีได้ทำได้ เสียไปได้เป็นธรรมดา แต่คุณงามความดีที่จะเป็นสมบัติของตัวแต่ละคน ๑ ให้เป็นคนมีสง่าราศีนี้เป็นของหายากยิ่งกว่าเงินทองนะ ให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้

วันนี้เอาละเทศน์เพียงเท่านั้น